

RECOMANACIONS

RECOMANACIONS
SOBRE EL TRACTAMENT DE

**LES PERSONES
LGBTI+ ALS
MITJANS
AUDIOVISUALS**

Maig del 2024

Se'n permet la reproducció, la distribució i la comunicació pública sempre que se'n citi la procedència (autoria, títol, organisme editor) i que no es faci amb finalitats comercials. No es permet la creació d'obres derivades sense autorització expressa de les persones autores i dels organismes editors.

Edició:
Consell de l'Audiovisual de Catalunya (CAC)
Carrer dels Vergós, 36-42 08017 Barcelona

Generalitat de Catalunya
Departament d'Igualtat i Feminismes
Direcció General de Polítiques LGBTI+
Carrer del Foc, 57 edifici A 08038 Barcelona

Col·legi de Periodistes de Catalunya
Rambla de Catalunya, 10, pral
08007 Barcelona

1a edició electrònica: maig del 2024

INTRODUCCIÓ

A partir de l'esforç continuat de sensibilització, divulgació i reivindicació, els moviments en defensa dels drets de les persones lesbianes, gais, bisexuals, trans*, intersexuals i altres persones que viuen amb diversitat la seva afectivitat, sexualitat i/o gènere (LGBTI+) han impulsat un canvi d'actitud social i legislatiu.

Com a societat, cal treballar per construir noves referències i models que tinguin com a eix d'actuació les relacions basades en la igualtat, la diversitat i el respecte. Cal entendre la diversitat afectivosexual, familiar i de gènere com un factor que ens enriqueix i com una oportunitat per fomentar l'empatia i l'esperit crític basat en el respecte i els drets humans. En aquest aprenentatge social, els mitjans de comunicació hi tenen una importància cabdal: mostrant les diferents realitats socials; no permetent la difusió de continguts que puguin fomentar o justificar la LGTBI-fòbia; denunciant i difonent els fets discriminatoris, i presentant bones pràctiques en relació amb la diversitat, la igualtat i la no-discriminació.

El 10 d'octubre de 2014 el Parlament de Catalunya va aprovar la [Llei 11/2014, del 10 d'octubre, per a garantir els drets de lesbianes, gais, bisexuals, transgènere i intersexuals i per a erradicar l'homofòbia, la bifòbia i la transfòbia](#).

L'article 15 de la Llei estableix que el Consell de l'Audiovisual de Catalunya (CAC) ha de vetllar perquè els mitjans de comunicació no vulnerin els principis d'aquesta llei, en el sentit que tractin amb normalitat la diversitat afectivosexual, la diversitat familiar i la identitat i l'expressió de gènere, mostrant referents positius, i, finalment, establir recomanacions sobre els usos lingüístics i el tractament i l'ús de les imatges en relació amb l'homosexualitat, la bisexualitat, la identitat trans*, la intersexualitat i altres realitats de la diversitat sexual, afectiva, familiar i de gènere.

El 2017 el CAC, la Generalitat de Catalunya i el Col·legi de Periodistes de Catalunya van impulsar les [Recomanacions sobre el tractament de les persones lesbianes, gais, bisexuals, transgènere i intersexuals \(LGBTI\) als mitjans audiovisuals](#).

Per tal d'adequar-se a les noves realitats i a la promulgació de les últimes normatives, s'ha cregut oportú actualitzar les recomanacions. Amb el convenciment que són més necessàries ara, en un context en què cal lluitar contra la difusió de discursos d'odi i contra les postures d'extrema dreta o reaccionàries que defensen arguments discriminatoris i LGBTI-fòbics.

El 30 de desembre de 2020, el Parlament de Catalunya va aprovar la [Llei 19/2020 d'igualtat de tracte i no-discriminació](#) amb l'objectiu de protegir fins a 12 eixos de discriminació, com ara el sexe o el gènere, l'orientació sexual, la identitat i l'expressió de gènere. L'article 16 d'aquesta llei, sobre mitjans de comunicació social i societat de la informació, estableix que el CAC ha de vetllar perquè el codi deontològic dels mitjans de comunicació públics i privats s'adeqüi als principis d'aquesta llei, i ha d'establir recomanacions sobre els usos lingüístics i el tractament i l'ús de les imatges. També ha de garantir que els continguts dels mitjans de comunicació i la publicitat que s'hi emet sigui respectuosa amb les persones i els col·lectius als quals es refereix la llei, i vetllar perquè els mitjans de comunicació mostrin en la programació la diversitat de condicions i circumstàncies.

En l'àmbit estatal, la [Llei 4/2023, de 28 de febrer, per a la igualtat real i efectiva de les persones trans i per a la garantia dels drets de les persones LGBTI](#) disposa que tots els mitjans de comunicació social han de respectar el dret a la igualtat de tracte de les persones LGBTI+, i evitar tota forma de discriminació per raó d'orientació sexual, identitat sexual, expressió de gènere i característiques sexuals en el tractament de la informació, en els seus continguts i en la seva programació (article 27). També estableix que les administracions públiques han de promoure acords d'autoregulació perquè els mitjans de comunicació social contribueixin a la conscienciació, divulgació i transmissió del respecte a l'orientació sexual, la identitat sexual i l'expressió de gènere (article 28), així com mesures per protegir contra el ciberassetjament les persones LGBTI+, en especial persones menors d'edat i joves (article 29).

Sovint, i en bona part dels mitjans, es pot observar una infrarepresentació de les persones LGBTI+ sobre temes transversals i plurals, de manera que la percepció és que només apareixen quan es produeixen agressions físiques o vulneracions de drets. Els mitjans de comunicació audiovisuals, públics i privats, tenen la capacitat de crear imaginaris i de fomentar un augment de la visibilitat d'aquests col·lectius als mitjans. Una presència habitual i no estereotipada, per mitjà de la producció i la difusió de continguts transversals i plurals.

Aquestes recomanacions volen esdevenir una eina de treball i una guia, principalment per a periodistes dels mitjans de comunicació i les seves xarxes socials, de les productores audiovisuals i de l'àmbit de la publicitat. També s'adrecen a l'alumnat de l'àmbit de la comunicació, perquè incorporin la perspectiva LGBTI+ a la seva formació com a professionals en el futur.

Les recomanacions se centren en el tractament informatiu, del llenguatge i dels recursos audiovisuals. També incorporen consideracions específiques per a la ficció i la publicitat.

Una de les dificultats en comunicar amb perspectiva LGBTI+ són les mancances formatives i de coneixement sobre la matèria. Per aquest motiu, s'ha considerat necessari incorporar un glossari amb termes relacionats amb la construcció social del gènere, que aclareixi conceptes i faciliti un ús adequat a l'hora de comunicar.

RECOMANACIONS

> TRACTAMENT INFORMATIU

01 Incorporar la perspectiva i la veu LGBTI+ a l'hora d'informar.

Es recomana que s'incorpori de manera habitual i transversal la mirada LGBTI+ a les dinàmiques dels mitjans. Aquesta variable pot enriquir la informació i fer visibles la diversitat i la pluralitat de la nostra societat. Cal plantejar-se si una notícia afecta de manera concreta les persones LGBTI+ i si això pot generar interès informatiu, o si davant qualsevol peça informativa es pot donar visibilitat o veu a persones LGBTI+ i a la seva realitat.

La seva presència pot abastar qualsevol àmbit de l'actualitat. Per tant, s'hauria de fomentar les notícies sobre persones LGBTI+ de manera transversal en el conjunt de la informació, més enllà de les notícies sobre discriminacions, agressions o sobre dies commemoratius que s'encabeixen en les seccions de successos o espectacles.

Una altra manera d'incorporar aquesta perspectiva i de fomentar la pluralitat i la diversitat social és donar veu a persones LGBTI+ en qualsevol tipus d'informacions i no només en temes relacionats amb la seva condició de persona LGBTI+.

02 Tenir en compte la interseccionalitat de les persones i donar visibilitat a les persones LGBTI+ infrarepresentades.

Com a qualsevol persona, la vida de les persones LGBTI+ no gira únicament al voltant de la seva identitat de gènere, expressió de gènere o orientació sexual i afectiva, sinó que està condicionada per eixos molt diversos: l'edat, l'origen, la cultura, la classe social, l'orientació política, la discapacitat, el territori o les creences religioses, entre d'altres. Aquests factors poden ser causa de discriminacions, desigualtats i més invisibilització.

De manera general, les dones, les persones grans, les persones migrades, les persones racialitzades, les persones amb discapacitat, les persones menors d'edat i les persones de l'àmbit rural, entre d'altres, estan infrarepresentades als mitjans. Aquest fet s'accentua en el cas de les persones LGBTI+ i, en aquest sentit, es recomana visibilitzar-les i fer-ho amb un tractament acurat. Així, doncs, convé que els mitjans promoguin la representació de persones LGBTI+ amb una perspectiva d'interseccionalitat i que donin visibilitat a la seva diversitat i complexitat.

03

Evitar donar una visió estereotipada i negativa de les persones LGBTI+.

Cal defugir estereotips estigmatitzants i evitar focalitzar les informacions sobre persones LGBTI+ únicament en temes que poden donar-ne una visió negativa, com ara el treball sexual o les infeccions de transmissió sexual, com pot ser el VIH. Aquesta recomanació no pretén invisibilitzar aquestes realitats, sinó promoure que es faci difusió també d'altres notícies sobre la diversitat de les persones LGBTI+.

04

Defugir l'espectacularització i la banalització de la informació i no fer servir tècniques de pescaclics.

En la cobertura de notícies, convé deixar de banda els elements més morbosos i sensacionalistes i donar un tractament acurat i respectuós en què s'informi de la diversitat sexual i de gènere sense banalitzar-la ni frivolitzar-la i tenint en compte els diversos aspectes socials, culturals i polítics.

Els pescaclics o *clickbait*s són tècniques que busquen viralitzar els continguts i atraure ingressos publicitaris amb titulars breus i amb poc espai. Sovint són simplistes i sensacionalistes i cal tenir una cura especial per tal d'evitar imprecisions o fomentar una imatge negativa de les persones LGBTI+.

05

Combatre amb arguments els discursos d'odi i discriminatoris.

Cal que els mitjans procurin desactivar els discursos d'odi contra les persones LGBTI+. Convé evitar fer d'altaveu d'aquests discursos i aportar sempre dades i context com a contraposició.

En els espais d'opinió, les entrevistes, les tertúlies i els debats, la persona moderadora o entrevistadora ha de tenir una actitud activa i crítica davant possibles postures discriminatòries i irrespectuoses de les persones que hi intervenen.

En el cas de les xarxes socials, plataformes de participació en línia o plataformes d'intercanvi de vídeos, convé que s'estableixin mecanismes de control i moderació per tal de detectar i eliminar missatges i continguts discriminatoris i d'odi contra les persones LGBTI+.

06

Informar sobre les agressions i els recursos a l'abast de les persones agredides per raó de la seva orientació sexual i afectiva, identitat de gènere o expressió de gènere.

Cal donar a conèixer els casos d'agressions, assetjaments o discriminacions per raó d'orientació sexual, identitat o expressió de gènere. En la mesura del possible convé presentar aquests episodis no com a casos aïllats, sinó com a violències contra les persones LGBTI+ que són estructurals a la nostra societat. Així mateix, és important fer el seguiment dels casos per informar de les conseqüències d'aquests actes.

Com en el cas del tractament informatiu d'altres situacions de violència, convé respectar la dignitat i preservar l'anonimat de les persones afectades, com també la seva decisió de difondre o salvaguardar la identitat. No s'ha d'invalidar el relat de les víctimes, així com tampoc cal donar detalls sobre com s'ha produït l'agressió o l'assetjament, per tal d'evitar possibles mimetismes o caure en la morbositat.

En les informacions cal tenir en compte la presumpció d'innocència de les persones assenyalades com a agressores. Les agressions les fan els individus, així que cal evitar esmentar-ne l'origen o la condició per tal de no estigmatitzar una comunitat.

Si hi ha persones menors d'edat implicades, cal extremar la cura en el tractament de la informació, sobretot en les notícies en què apareguin com a víctimes, testimonis o inculpades. Els mitjans han d'aplicar tots els mecanismes de protecció per garantir-ne la no-identificació i el dret a l'honor, la intimitat i la pròpia imatge.

Finalment, es recomana incloure informacions de servei sobre com realitzar una denúncia (com a víctima o com a testimoni), sobre els recursos existents per fer-hi front, així com sobre els telèfons d'atenció i d'informació.

07

Facilitar l'accés als mitjans de les entitats de persones LGBTI+.

Una de les maneres de donar la veu a les entitats de lesbianes, gais, trans*, bisexuals, intersexuals, asexuals, persones no binàries i altres persones LGBTI+ és fer que els seus membres participin en les informacions, les entrevistes i els espais d'opinió, com les tertúlies i els debats.

És recomanable, en la mesura del possible, recórrer a les diferents fonts i referents que poden aportar la gran diversitat d'associacions LGBTI+ que hi ha a Catalunya. El teixit associatiu LGBTI+ català abasta molts àmbits: familiar, esportiu, laboral, educatiu, de salut, cultural, etc.

08

Difondre les activitats i les reivindicacions dels col·lectius LGBTI+.

Cal valorar les aportacions que les persones LGBTI+ van fer en el passat i que fan actualment a la societat. El moviment LGBTI+ té una llarga trajectòria activista en la lluita pels drets i la igualtat de les persones. En aquest sentit, es recomana que els mitjans es facin ressò dels diversos esdeveniments i actuacions dels col·lectius i de les entitats LGBTI+, que parlin dels seus projectes, dels seus espais i de les seves reivindicacions, i que donin cobertura mediàtica per visibilitzar-ne la tasca.

09

Ús de fonts institucionals i de persones expertes en informacions relacionades amb les persones LGBTI+.

En aquelles notícies que tractin temes vinculats a les persones LGBTI+, cal recórrer a fonts d'informació contrastades, diversificades i institucionals, així com consultar amb persones i/o col·lectius qualificats i especialitzats a l'hora de cobrir una notícia relacionada amb les persones LGBTI+.

Convé que els mitjans estiguin amatents en el cas que alguna de les possibles fonts institucionals defensi postures o discursos discriminatoris contra les persones LGBTI+, per tal de no utilitzar-les o fer-ho d'una manera crítica.

10

Fomentar les redaccions inclusives i la formació activa en perspectiva LGBTI+ de professionals, professorat i alumnat de l'àmbit de la comunicació.

La formació en perspectiva LGBTI+ és un factor clau i necessari per tal d'informar de manera acurada i igualitària i per sensibilitzar contra els discursos d'odi i discriminació. En aquest sentit, les empreses mediàtiques han de garantir la formació i actualització del seu personal. També cal establir criteris professionals i procediments interns per garantir la qualitat en el tractament informatiu sobre les persones LGBTI+ i adoptar les mesures necessàries perquè el seu personal pugui elaborar les informacions amb temps i qualitat. Finalment, es recomana que, sense conculcar els procediments de selecció per mèrit, idoneïtat i oportunitat, es fomenti la incorporació de persones LGBTI+ en les seves plantilles, ja que poden enriquir els punts de vista i les informacions per construir discursos mediàtics més plurals.

A més de la formació a les empreses i els mitjans, cal que les facultats i els centres amb estudis de comunicació també formin el seu professorat, alumnat i personal en perspectiva LGTBIQ+, amb iniciatives didàctiques i de sensibilització.

> LLENGUATGE I RECURSOS AUDIOVISUALS

01

Utilitzar un llenguatge inclusiu sense expressions discriminadores.

Hi ha expressions molt arrelades en l'imaginari col·lectiu que contribueixen a reforçar estereotips i a estigmatitzar les persones a les quals es refereixen. Cal extremar la cura per evitar emprar un llenguatge discriminatori que pugui fomentar la difusió o el manteniment d'estereotips associats a les persones LGBTI+.

Aquests estereotips exageren i normalitzen certs trets que acaben associant-se a les persones LGBTI+ i convertint-se en prejudicis, fet que participa en la discriminació del col·lectiu.

Consulteu el quadre amb expressions a evitar i expressions inclusives d'aquestes Recomanacions.

02

Conèixer i emprar de manera curada els conceptes d'*identitat de gènere*, *expressió de gènere* i *orientació sexual i/o afectiva*.

En parlar de persones LGBTI+, convé conèixer, entendre i utilitzar de manera adequada els conceptes d'*identitat de gènere* (identificar-se home, dona, persona no binària), *expressió de gènere* (aparença o comportament en què una persona es mostra en el gènere i que pot ser femenina, masculina, andrògina, neutra...) i *orientació sexual i/o afectiva* (sentir atracció per homes i/o per dones i/o per persones d'altres gèneres), per evitar malentesos.

Per tal de donar visibilitat a les diverses identitats i expressions de gènere, orientacions sexuals i afectives, i diferències en el desenvolupament sexual, cal especificar a quin col·lectiu es fa referència i fer servir sempre la terminologia correcta, o bé utilitzar de preferència termes que englobin la majoria i no donar per fet que parlar de gais i lesbianes inclou totes les persones LGBTI+.

Per exemple, no s'ha de confondre intersexualitat amb una orientació sexual o una identitat de gènere. Les persones intersexuals poden tenir tot tipus d'identitats i d'orientacions sexuals, i es poden identificar amb el sexe assignat en néixer o no.

03

Respectar el nom i els pronoms que utilitzen les persones trans* i les persones no binàries.

Abans de redactar o fer una entrevista, cal preguntar el nom i els pronoms amb els quals s'identifica cada persona, sense fer assumpcions prèvies. Cal fer-los servir en la redacció o durant la conversa, perquè així es respecta el gènere que correspon i s'eviten construccions gramaticals discriminatòries.

Es recomana que la persona entrevistada pugui accedir a una visualització prèvia de l'entrevista o peça per garantir que hi està conforme.

En el cas de les persones trans*, es recomana identificar si es tracta de dones o d'homes trans*, o de persones trans* no binàries, per no invisibilitzar cap cas. En el cas de menors d'edat trans*, cal tenir cura de no posar-los en dubte quan parlen de la seva identitat.

04

Emprar un llenguatge precís i un to neutre que no permetin dobles lectures.

Un discurs pot tenir una lectura o una altra en funció del to amb què es pronuncii, dels gestos que l'acompanyin o de les paraules o expressions que es facin servir, ja que poden dur a errors d'interpretació i indicar connotacions negatives, dobles sentits, ironia, burla o morbositat. Això també passa en la comunicació escrita, amb un ús inadequat de cometes o de cursives, que poden canviar el sentit o la intenció de les paraules. Convé, doncs, tenir cura a l'hora de redactar o locutar.

05

No indicar la identitat de persona LGBTI+ si no és rellevant.

A l'hora d'elaborar una notícia, una entrevista, una obra de ficció, un anunci de publicitat o un post a les xarxes socials, cal preguntar-se si esmentar la identitat de persona LGBTI+ és rellevant o si s'inclouria aquesta informació en cas que es tractés d'una persona heterosexual o cis. Si la resposta és que no, millor no indicar que és una persona LGBTI+. D'aquesta manera se'n fa un tractament igualitari.

Per exemple, es recomana parlar habitualment de parella, de matrimoni, de família, etc., sense especificar la condició de les persones que la formen, i només indicar-la en cas que sigui estrictament necessari per entendre el sentit de la informació.

Es recomana també aplicar aquesta perspectiva igualitària en adreçar-se a una persona a qui s'ha d'entrevistar, i evitar fer preguntes que donin per fet la seva identitat. En definitiva, no pressuposar que tothom és heterosexual i cis.

06

Tractar la identitat trans* i la intersexualitat sense patologitzar-les.

La identitat trans* i la intersexualitat són realitats, no es tracta d'una elecció particular. Convé parlar de les persones trans*, de les intersexuals i de totes les persones LGBTI+, sense patologitzar-les.

En parlar de persones trans* o intersexuals no cal centrar-se en la seva transició, però en els casos en què sigui imprescindible parlar del procés mèdic que segueixen, s'ha de deixar clar que no es tracta d'un caprici o d'una simple operació estètica. La persona trans* és home, dona i també pot ser no binària, i, en cas d'estar operada, s'ha de parlar de *reassignació de sexe* o d'*operació de confirmació de gènere* i no pas de *canvi de sexe*.

07

Impulsar una representació gràfica i audiovisual plural i no estereotipada de les persones LGBTI+.

La representació de la diversitat d'orientació sexual i/o afectiva i d'identitat de gènere ha de recórrer a imatges que contribueixin a entendre els àmbits i els rols diversos en què viuen les persones LGBTI+ de manera quotidiana. Sovint s'utilitza la bandera irisada com a únic recurs per il·lustrar i es defuig mostrar imatges quotidianes de situacions afectives entre persones LGBTI+.

Així, convé no associar les imatges o els vídeos que representin les persones LGBTI+ amb expressions corporals i gestuals, maneres de vestir o tons de veu que les ridiculitzin o que en facin mofa per motiu de la seva identitat de gènere o orientació sexual i/o afectiva. Cal evitar fer aparèixer les dones, els homes o les persones no binàries en un rol exclusivament ornamental, ni que se'n ressalti la part física, sobretot en el cas que s'associï a estereotips estètics determinats.

En l'àmbit de la informació, en el cas que, pel contingut de la notícia, el mitjà consideri justificat incorporar representacions gràfiques d'aquests tipus, cal fer-ho amb respecte i cura, i amb el consentiment de la persona.

Recordem que els mitjans han d'adoptar els mecanismes necessaris per garantir la protecció de la imatge i de les dades de les persones per evitar possibles vulneracions del dret a l'honor, a la intimitat i a la pròpia imatge.

> FICCIÓ, ENTRETENIMENT I PUBLICITAT

01 **Impulsar la presència habitual de les persones LGBTI+ com a personatges de sèries, pel·lícules, programes d'entreteniment i anuncis.**

La ficció, l'entreteniment i la publicitat són bones eines per combatre discriminacions i estereotips, ja que representen models de realitat i creen imaginaris. En aquest sentit, convé que les persones LGBTI+ s'integrin en aquests àmbits com a identitats a reflectir, per tal que hi tinguin més presència i visibilitat. Hi contribuiria que hi hagués més personatges LGBTI+ en papers protagonistes.

02 **Apostar per elaborar representacions i arguments complexos i multidimensionals.**

La representació de les persones i de les famílies LGBTI+ a la ficció o a l'entreteniment no s'ha de limitar a la seva orientació sexual i/o afectiva o a la seva identitat de gènere, sinó que cal fer-la extensiva a qualsevol situació de la vida quotidiana i exposar-ne les vivències familiars, laborals, personals, etc. El fet de ser LGBTI+ no hauria de ser la seva única trama argumental.

A l'hora de crear personatges o de desenvolupar trames, es recomana fomentar la representació multidimensional de personatges LGBTI+ i defugir representacions i associacions simplistes, limitades i reduccionistes. Una representació multidimensional s'aconsegueix mostrant persones LGBTI+ de diverses edats, ètnies, cossos, capacitats, àmbits de procedència i classes socials, etc., però també mostrant la seva diversitat en termes de personalitat, interessos, aspiracions i desafiaments.

Aquesta multidimensionalitat també implica mostrar la diversitat existent dins del col·lectiu LGBTI+ mateix, ja que no sols abasta homes gais o dones lesbianes, sinó també persones trans, bisexuals, queer, no binàries, asexuals, intersexuals i d'altres. En presentar personatges variats que van més enllà dels estereotips es contribueix a una representació més autèntica i respectuosa.

03

Mostrar la diversitat de famílies existents a la societat.

Lluny del cànon de família tradicional formada per una mare, un pare i la seva progènie, la societat actual té un ventall ben ampli de models de famílies. Si la ficció, l'entreteniment i la publicitat les inclouen en els seus discursos, es facilitarà la visibilització de la seva diversitat.

També es proposa no vincular exclusivament amb la idea de patiment l'acceptació de l'orientació, la identitat sexual o l'expressió de gènere d'una persona per part de les seves famílies o de l'entorn més proper. S'hauria de mostrar la pluralitat d'actituds i de reaccions que es poden presentar.

04

Trobar l'equilibri entre l'humor i el respecte a les persones LGBTI+.

Fer servir l'humor, la ironia i la sàtira sobre temàtiques sensibles pot ser signe d'una societat avançada, però cal tenir en compte que associar l'humor a la desqualificació d'un col·lectiu per raó d'identitat de gènere o d'orientació sexual i afectiva pot tenir conseqüències ofensives per als membres que en formen part.

En aquest sentit, es demana als mitjans que siguin responsables amb els discursos humorístics quan se centrin en persones LGBTI+ i que tinguin en compte les discriminacions que pateixen els col·lectius i les persones a l'hora de fer determinades bromes.

05

Potenciar la reflexió quan es representin personatges irrespectuosos o discriminatoris contra les persones LGBTI+.

En ocasions, els programes de ficció o d'entreteniment representen personatges amb postures irrespectuoses i discriminatòries envers altres persones per raó de la seva orientació sexual i/o afectiva, identitat de gènere o expressió de gènere. En aquests casos, per coherència amb els personatges, es podria entendre l'ús d'expressions o accions discriminatòries.

Aquestes representacions de personatges amb actituds intolerants i violentes envers les persones LGBTI+ han d'estar justificades i haurien de pertànyer a una trama global on es respecti la diversitat i els drets de les persones LGBTI+. En aquests casos, es recomana que quan una trama incorpori aquest tipus de personatges, el discurs narratiu introdueixi elements de reflexió sobre aquestes actituds no desitjables o que, com a mínim, no les validi o que l'argument no les premii.

EXPRESSIONS QUE CAL EVITAR I EXPRESSIONS INCLUSIVES

Aquest quadre inclou un conjunt d'expressions i termes que es recomana evitar als continguts informatius, de ficció, d'entreteniment i publicitaris, juntament amb les expressions inclusives corresponents. Les tres últimes expressions, tot i que no són incorrectes, es considera que no s'han d'utilitzar, per tal d'aconseguir un tracte habitual i més acurat.

En la llista d'expressions a evitar hi ha alguns termes que algunes persones LGBTI+ utilitzen perquè se'ls han reapropiat. Tot i així, es recomana no fer-los servir als mitjans.

EXPRESSIONS A EVITAR	EXPRESSIONS INCLUSIVES
<i>Hermafrodita</i> , com a terme pejoratiu i inexacte d'una persona intersexual	<i>Intersexual o persona amb desenvolupament sexual divers (DSD)</i>
<i>Canvi de sexe</i>	<i>Reassignació sexual, confirmació de gènere o modificació corporal i genital</i>
<i>Bollera o tortillera</i> , per referir-se a una lesbiana de manera despectiva	<i>Lesbiana</i>
<i>Travelo, transvestit/da</i> o similars, per referir-se a una persona transsexual	<i>Trans* o persona trans</i> són termes paraigua que identifiquen diverses identitats <i>Transsexual, transgènere</i>
<i>Travelo</i> o similars, per referir-se a persones que expressen el gènere femení o masculí mitjançant les maneres o les actituds tradicionalment assignades a les dones o els homes.	<i>Transvestit/ida</i>
<i>Boja</i> (gai amb molta ploma), <i>invertit, desviat, trucha, mariposón, princesa, reina, reinona, moñas, sarasa, bujarrón, julandrón</i> o similar, per referir-se a un gai de manera despectiva	<i>Gai</i>
<i>Persona normal</i> , per referir-se a una persona heterosexual en contraposició a una persona LGBTI+	<i>Persona heterosexual, persona no LGBTI+</i> Les persones som diverses. No és una qüestió de normalitat.
<i>Donar pel cul</i> , com a expressió amb connotacions negatives	∅
<i>Mariconada</i> , per dir que una cosa és insubstancial	∅

EXPRESSIONS A EVITAR	EXPRESSIONS INCLUSIVES
<i>Maricó, maricón o mariquita</i> , per dir que una persona no és capaç de fer alguna cosa	∅
<i>Bollera o tortillera</i> , per referir-se a una lesbiana de manera despectiva	∅
<i>Efeminat, amanerat o nenaza</i> , per referir-se a un home que té comportaments o gestos estereotipadament femenins	∅
<i>Marimacho, machorra o camionera</i> , per referir-se a una dona que té comportaments o gestos estereotipadament masculins	∅
<i>Perdre oli</i> , per referir-se a ser gai	∅
<i>Vorera d'enfront</i>	∅
<i>Homosexual</i>	Millor utilitzar <i>gai</i> o <i>lesbiana</i> per visibilitzar el col·lectiu concret a què es refereix
<i>Parella lesbiana, parella gai, matrimoni homosexual, matrimoni trans, etc.</i>	Millor fer servir <i>parella</i> o <i>matrimoni</i> . Adjectivar no sempre ajuda a assolir un tracte igualitari.
<i>Pares</i> , per referir-se a una família	<i>Família, famílies o els pares i les mares</i> . D'aquesta manera s'hi inclouen les famílies diverses que hi ha a la societat.
<i>Tolerància</i>	<i>Respecte</i> El respecte s'enfoca a comprendre les necessitats d'altres persones i a acceptar que aquestes necessitats no sempre són iguals a les nostres. La tolerància està enfocada en una actitud d'aguantar i acceptar incondicionalment una situació, malgrat que resulti adversa.
<i>Normalitzar</i>	De manera habitual, igualitària Què és ser normal? Si entenem normalitzar com reduir o ajustar unes característiques a unes normes o patrons fixats per endavant, restem valor a la diversitat i a la diferència.

GLOSSARI

Els termes que integren aquest glossari intenten aclarir els conceptes principals relacionats amb la construcció social del gènere, la sexualitat i l'afectivitat. Cal tenir en compte que molts d'aquests conceptes estan en evolució i en debat actualment. Per ordre alfabètic.

Identitat de gènere>	Dona/noia/nena
>	Home/noi/nen
>	Persona no binària
Expressió de gènere>	Femenina
>	Masculina
>	Altres
Sexe assignat en néixer>	Femella
>	Mascle
>	Intersexual
Atracció sexual i/o afectiva cap a>	Dona
>	Home
>	Persona no binària
>	Asexual

Asexual

Una persona asexual no experimenta atracció sexual: no se sent atreta per les persones sexualment i no desitja actuar sobre l'atracció cap als altres d'una manera sexual. Moltes persones asexuals poden experimentar formes d'atracció que poden ser de naturalesa romàntica, estètica o sensual, però que no provoquen la necessitat d'actuar sexualment amb aquesta atracció.

Bifòbia

Discriminació que pateixen les persones bisexuals pel fet de ser-ho o ser percebudes com a tals. També pot referir l'odi o l'aversion cap a elles. Es poden tenir actituds bífobes de manera inconscient encara que la persona no sigui ideològicament bífoba.

Bisexual

Les persones bisexuals es poden sentir atretes per persones amb la mateixa identitat de gènere i amb identitats de gènere altres que la seva, incloses les persones no binàries. El terme emergent *bi+* ara fa encara més explícit que la bisexualitat no està limitada per definicions binàries de gènere i sexualitat.

Binarisme

Estructura social que exclou les realitats que van més enllà dels conceptes tradicionals d'home i dona i les invisibilitza. El binarisme ens fa pensar que només hi ha dues categories de sexe (mascle i femella), dues identitats de gènere (home i dona), dues expressions de gènere (masculina i femenina) i dues orientacions sexuals (heterosexual i homosexual). A vegades s'utilitza també com a sinònim de sistema sexe-gènere.

Cisgènere

Persona en què la seva identitat de gènere coincideix amb la que se li va assignar en néixer en funció de les seves característiques sexuals. Col·loquialment s'utilitza l'abreviatura *cis* per referir-s'hi.

Cissexisme

Presumpció que tothom és cisgènere. És una perspectiva que exclou la realitat de les persones trans* i les invisibilitza. Comporta que determinats serveis o actes no siguin inclusius.

Drag-king

Persona que es vesteix amb roba i complements socialment associats amb la masculinitat i adopta de manera exagerada un rol masculí amb finalitats festives o d'entreteniment.

Drag-queen

Persona que es vesteix amb roba i complements socialment associats amb la feminitat i adopta de manera exagerada un rol femení amb finalitats festives o d'entreteniment.

Endosexual

Fa referència a una persona que no és intersexual. Descriu persones nascudes amb característiques sexuals que s'ajusten a les nocions binàries típiques d'home o dona.

Expressió de gènere

Aparença, comportaments i estètica amb què una persona es mostra en el gènere: manera de vestir, gestualitat, gustos, etc. La considerem femenina si encaixa en aquells comportaments i estètica que la societat associa a les dones, masculina si encaixa en els associats als homes, andrògina si és a la vegada masculina i femenina, i neutra si no és gaire femenina ni masculina.

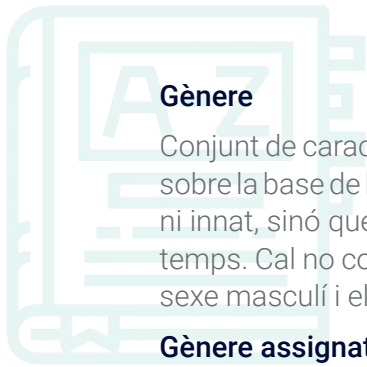
L'expressió de gènere és independent del sexe, del sexe assignat, de la identitat de gènere i de l'orientació afectivosexual. Per exemple, una dona (trans* o cisgènere) no ha de tenir necessàriament una expressió de gènere femenina.

Famílies diverses

La família és una unitat social formada per un grup d'individus lligats entre ells per relacions de matrimoni, parentiu, emotivitat o afinitat. Hi ha estructures familiars tan diverses com les persones que les integren: monoparental, amb un pare i una mare, amb dues mares, amb dos pares, amb tres progenitors o més, etc.

Gai

Home que sent atracció afectiva i/o sexual exclusivament cap a altres homes.

Gènere

Conjunt de característiques d'origen cultural relatives a patrons de comportament i d'identitat sobre la base de les quals s'estableix socialment la distinció entre homes i dones. No és estàtic ni innat, sinó que és una construcció sociocultural que ha anat variant i pot variar al llarg del temps. Cal no confondre'l amb el sexe. Per bé que socialment s'atribueix el gènere masculí al sexe masculí i el gènere femení al sexe femení, aquests conceptes no són equivalents.

Gènere assignat en néixer

Pràctica que consisteix a assignar a una persona que neix una categoria de gènere en funció del seu sexe assignat. Als mascles se'ls assigna la categoria *home*, a les femelles se'ls assigna la categoria *dona* i a les persones intersex se'ls assigna la categoria *home* o *dona* en funció del criteri mèdic, moltes vegades de manera errònia.

Grissexualitat

Les grissexualitats fan referència a la capacitat de sentir atracció només sota unes circumstàncies determinades i es consideren part de l'espectre asexual.

Heteronormativitat o heterocentrisme

Creença o actitud basada en la idea que l'heterosexualitat és l'única orientació afectiva i/o sexual existent, acceptable o vàlida.

Heterosexisme

Presumpció que tothom és heterosexual. És una perspectiva que exclou la realitat de les persones LGBTI+ i les invisibilitza. Comporta que determinats serveis o actes no siguin inclusius.

Homofòbia

Discriminació que pateixen les persones homosexuals pel fet de ser-ho o ser percebudes com a tals. També pot referir l'odi o l'aversion cap a elles. Es poden tenir actituds homòfobes de manera inconscient, encara que la persona no sigui ideològicament homòfoba.

El terme *homofòbia* és un genèric. Si cal especificar el tipus concret d'homofòbia, s'utilitza *lesbofòbia* quan l'aversion es dirigeix al lesbianisme o a les lesbianes i *gai fòbia* quan l'aversion es dirigeix cap a homes gais.

Homosexual

Persona que sent atracció afectiva i/o sexual cap a persones de la mateixa categoria de gènere que la seva.

Identitat de gènere

Autoconcepte de la persona sobre sí mateixa en relació amb la categoria de gènere a la qual pertany, és a dir, identificació d'una persona com a *home*, *dona*, un altre gènere, més d'un o cap. És independent del sexe, del sexe assignat, de l'expressió de gènere i de l'orientació afectiva i/o sexual.

Intersex, intersexual

Persona que, per les seves característiques sexuals o fenotips (anatòmics i fisiològics), no es pot classificar clarament, d'acord amb el model mèdic, ni com a mascle ni com a femella, ja que presenta característiques intermèdies entre els dos sexes. Existeix un espectre molt divers de persones intersexuals.

Lesbiana

Dona que sent atracció afectiva i/o sexual exclusivament cap a altres dones.

Lesbofòbia

Discriminació que pateixen les dones lesbianes pel fet de ser-ho o ser percebudes com a tals. També pot referir l'odi o l'aversion cap a elles.

LGBTI+

Sigla dels termes *lesbiana*, *gai*, *bisexual*, *transgènere*s i *intersexual*. Incorpora el signe + corresponent a *altres*, ja que les opcions possibles són diverses (queer, asexual, persona no binària, etc.). També existeixen altres sigles, com LGBTIQ+, LGBTIQA, etc.

LGBTI-fòbia

Discriminació que pateixen les persones LGBTI+ pel fet de ser-ho o ser percebudes com a tals. També pot referir l'odi o l'aversion cap a elles.

Nbfòbia

Discriminació que pateixen les persones no binàries pel fet de ser-ho o ser percebudes com a tals. També pot referir l'odi o l'aversion cap a elles.

Orientació afectiva i/o sexual

Capacitat de sentir atracció afectiva i/o sexual cap a les persones del mateix gènere, cap a les persones de la categoria de gènere binària oposada, cap a més d'una categoria gènere o el fet de no sentir-la cap a cap categoria de gènere.

Les orientacions del desig són independents del sexe, del sexe assignat, de la identitat de gènere i de l'expressió de gènere. Per exemple, una persona trans* pot ser heterosexual, homosexual, bisexual, asexual o pansexual.

Passing o cispassing

Es considera que una persona trans* té *passing* quan, per la seva expressió de gènere, no és reconeguda com a trans* i no és distingible d'una persona cis amb la mateixa identitat de gènere.

Pansexual

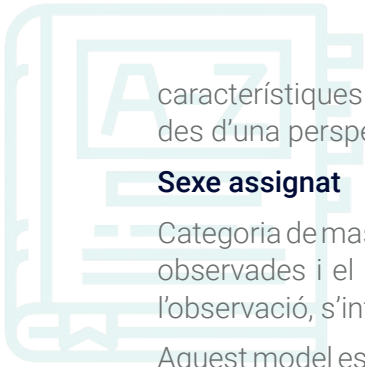
La pansexualitat és atracció romàntica, sexual o emocional cap a una persona independentment del gènere.

Persona no-binària

Persona amb una identitat de gènere que no coincideix amb els conceptes tradicionals d'home i dona. Les identitats no-binàries són molt diverses i les persones no-binàries es poden identificar amb un tercer gènere diferent (*neutre*, *demiboy*, *demigirl*, *intergènere*, etc.), amb més d'un gènere a la vegada (*bigènere*, *trigènere*, etc.), amb cap gènere (*agènere*) o bé tenir una identitat que varia en el temps (*gènere fluid*).

Queer

En el seu origen anglès (estrany-estranya), paraula despectiva per referir-se a les persones LGBTI+. És utilitzada quan una persona no encaixa en el que s'espera d'ella com a home o dona per la seva identitat de gènere, expressió de gènere, orientació afectiva i/o sexual o

característiques sexuals. Actualment és un terme reapropiat per persones LGBTI+, sovint des d'una perspectiva ideològica crítica amb l'identitarisme de les sigles.

Sexe assignat

Categoria de mascle o femella assignada a una persona en funció de les seves característiques observades i el model de sexe en l'espècie humana. Procés mitjançant el qual, a partir de l'observació, s'intenta inferir el sexe biològic de la persona.

Aquest model està basat en aquelles característiques anatòmiques, fisiològiques i genètiques més comuns en mascles i femelles, que donen més importància als caràcters sexuals primaris i en particular, a les gònades.

El sexe assignat en néixer és independent de la identitat de gènere, de l'expressió de gènere i de l'orientació afectiva i/o sexual. Per exemple, un home pot néixer amb la condició de mascle, de femella o d'intersexual.

Sexualitat

La sexualitat forma part de la funció reproductora mitjançant la qual un individu d'una espècie amb reproducció sexual fabrica un tipus de gàmetes. En l'espècie humana, s'anomena *mascles* als individus que fabriquen els gàmetes més petits i mòbils, i *femelles* als que fabriquen els gàmetes més grans i immòbils. La sexualitat també s'utilitza en les relacions afectivosexuals sense que hi hagi una finalitat reproductora.

Trans*, persona trans:

Terme paraigua utilitzat per referir-se de manera inclusiva a totes persones que viuen (de manera continuada o temporal) en una categoria de gènere que difereix de la que se'ls va assignar en néixer. Aquest terme inclou realitats tan diverses com: persones transgènere, transsexuals, *crossdressers*, *genderqueer*, agènere, no-binàries, fluides, transvestides i altres.

Transfòbia

Discriminació que pateixen les persones trans* pel fet de ser-ho o ser percebudes com a tals. També pot referir l'odi o l'aversion cap a elles. Es poden tenir actituds trànsfobes de manera inconscient, encara que la persona no sigui ideològicament trànsfoba.

Transgènere

Persona en què la seva identitat de gènere no coincideix amb la categoria de gènere que se li va assignar en néixer, bé perquè s'identifica amb l'altre gènere binari tradicional o perquè té una identitat de gènere no-binària.

Transsexual

Persona transgènere que ha modificat o té la necessitat de modificar les seves característiques corporals i genitals. Tot i que hi ha persones trans* que s'identifiquen plenament amb aquest terme i que reclamen ser tractades com a transsexuals, el terme està caient progressivament en desús, ja que posa l'èmfasi en el sexe assignat i no en el gènere, i, a més, no hi ha consens sobre el límit entre transsexual i transgènere. És un concepte d'origen psiquiàtric sovint associat a una visió patologitzant de les realitats trans*.

COMUNICACIÓ DE CONTINGUTS INADEQUATS

Qualsevol persona que trobi una representació o un contingut que consideri inadequat o estigmatitzant pel que fa al tractament de les persones LGBTI+ es pot adreçar a les institucions següents:

Consell de l'Audiovisual de Catalunya

Les persones usuàries dels mitjans audiovisuals es poden adreçar al Consell de l'Audiovisual de Catalunya (CAC) per expressar les seves queixes, opinions, suggeriments o consultes, ja sigui en relació amb la programació o amb la publicitat de qualsevol ràdio o televisió, pública o privada, o amb continguts audiovisuals difosos per internet.

Correu electrònic: audiovisual@gencat.cat

Direcció General de Polítiques LGBTI+ del Departament d'Igualtat i Feminismes de la Generalitat de Catalunya

La Generalitat de Catalunya ha habilitat una bústia per rebre comentaris, preguntes, queixes i suggeriments o per denunciar fets contra les persones LGBTI+. Convé recordar que la llei incorpora un règim d'infraccions i sancions.

Si aquesta DG considera que els fets podrien constituir una infracció administrativa, ho comunicarà a l'Oficina d'Igualtat de Tracte i No-discriminació, òrgan competent en sancionar les lleis 11/2014 i 19/2020.

Correu electrònic: arealgbti.igualtat@gencat.cat

MARC LEGAL

- Llei de l'Estat 4/2023, de 28 de febrer, per a la igualtat real i efectiva de les persones trans i per a la garantia dels drets de les persones LGTBI

<https://www.boe.es/eli/es/l/2023/02/28/4>

- Llei 19/2020, del 30 de desembre, d'igualtat de tracte i no-discriminació

<https://portaljuridic.gencat.cat/eli/es-ct/l/2020/12/30/19>

- Llei 11/2014, del 10 d'octubre, per a garantir els drets de lesbianes, gais, bisexuals, transgènere i intersexuals i per a eradicar l'homofòbia, la bifòbia i la transfòbia

<https://portaljuridic.gencat.cat/eli/es-ct/l/2014/10/10/11>

ENTITATS CONSULTADES

- Ca l'Enredus-Actua Vallès
- Drac Màgic
- Entenem Santa Coloma
- Fundació Enllaç
- Gender and LGBT Lab
- Grup de Treball Comunicació del Consell Nacional LGBTI
- LGBT Terrassa
- ONG Stop
- Prisma
- Una mirada LGTBI+

GRUP TÈCNIC DE L'ELABORACIÓ DE LES RECOMANACIONS

- Vicent Canet Martínez – Periodista i investigador expert en la representació mediàtica del col·lectiu LGBTI+
- Maria Giralt Castells – Consell Nacional LGBTI
- Lluïsa Jiménez Gusi – Departament d'Igualtat i Feminismes de la Generalitat de Catalunya
- Arnau Martínez Teruel – Col·legi de Periodistes de Catalunya
- Sylvia Montilla Castillo – Consell de l'Audiovisual de Catalunya
- Mercè Otero Vidal – Consell Nacional de Dones de Catalunya
- Laura Pinyol Puig – Consell de l'Audiovisual de Catalunya
- Arnau Roig Mora – Universitat Pompeu Fabra
- Rafael Ventura Álvarez – Universitat de Lleida
- Víctor Yustres Santiago – Observatori LGBTI+

**Consell
de l'Audiovisual
de Catalunya**

**Generalitat de Catalunya
Departament d'Igualtat
i Feminismes**

**Col·legi
de Periodistes
de Catalunya**